

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ

Д.С. Рязанцев, аспірант

Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ

Пошук шляхів підвищення ефективності вітчизняної податкової системи вимагає впровадження нових інструментів податкового адміністрування. Також поряд із впровадженням нових підходів у податковому адмініструванні в Україні, залишається проблема імплементації в національну податкову систему нових методів контролю за формуванням податкових зобов'язань з окремих податків, що особливо стосується таких бюджетоутворюючих податків, як ПДВ та податок на прибуток. Саме тому питання удосконалення механізмів податкового контролю, зокрема таких, що направлені на підвищення ефективності контролю за трансфертним ціноутворенням залишається одним з найбільш актуальних

Десять років тому в національне законодавство введено норми з трансфертного ціноутворення, які стали важливим інструментом протидії ухиленню від оподаткування та забезпечення стабільності дохідної частини бюджету.

Процес встановлення законодавчих правил з трансфертного ціноутворення супроводжувався імплементацією до Податкового кодексу України Настанов ОЕСР, які є головним рекомендаційно-методичним міжнародним документом у галузі податкового регулювання трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових служб.

Крім того, з 2017 року Україна приєдналась до Програми розширення співробітництва в рамках ОЕСР та взяла на себе зобов'язання

імплементувати мінімальний стандарт Плану дій BEPS з метою протидії агресивному податковому плануванню, у тому числі шляхом вдосконалення правил трансфертного ціноутворення, які є ефективним інструментом боротьби з розмиванням бази оподаткування та виведення прибутків з-під оподаткування.

Загалом за останні 10 років Україна здійснила значний прорив у розвитку системи трансфертного ціноутворення, зокрема, завдяки послідовній політиці щодо імплементації кроків Плану BEPS, що відповідає передовій світовій практиці.

Державна податкова служба України у процесі десятирічного формування законодавчої бази з трансфертного ціноутворення проводилась аналітична робота та контрольні-перевірочні заходи, які у цілому забезпечили значні результати.

Так, за період 2013 - 2021 роки платниками податків подано близько 21 тис. звітів, що в середньому складає 2,4 тис. звітів за рік. Обсяг контрольованих операцій за цей період - 21,3 трлн. грн., за рік у середньому 2,4 трлн. грн.

Протягом 2015 - 2023 років більше 1 тис. суб'єктів господарювання подали уточнюючі декларації та збільшили об'єкт оподаткування на 32,8 млрд грн., що привело до нарахування 2,9 млрд. грн. податку на прибуток підприємств та зменшення збитків на 12 млрд. гривень. Проведено 102 документальні перевірки з питань відповідності принципу «витягнутої руки», за результатами яких донараховано 1,8 млрд грн. податку на прибуток та зменшено збитки на 7,5 млрд. гривень. До бюджету, враховуючи оскарження податкових повідомлень-рішень, надійшло 440 мл. грн. податку на прибуток, узгоджені збитки за актами склали 3,8 млрд. гривень.

Встановлено майже 1,3 тис. фактів порушення платниками податків вимог податкового законодавства (протягом 2015 - 2023 років) щодо

своєчасності та повноти декларування контрольованих операцій, подання документації з трансфертного ціноутворення та застосовано штрафні санкції на 333,6 млн. гривень. Завдяки внесенню змін до Податкового кодексу України в частині розширення поняття «дивідендів», які почали діяти з 01.01.2021, та проведеній роз'яснювальній роботі платниками податків додатково сплачено до бюджету 300 млн. грн. податку з доходів нерезидентів («конструктивні дивіденди»).

Загалом з моменту впровадження податкового контролю за напрямом трансфертного ціноутворення до бюджету додатково надійшло 3,5 млрд. грн. та зменшено збитки на 15,8 млрд. гривень.

Сьогодні Державна податкова служба України посилено працює над впровадженням до національного законодавства окремих кроків Плану BEPS, які мають на меті протидію агресивному податковому плануванню, серед яких: вдосконалення правил трансфертного ціноутворення, запобігання уникненню від оподаткування за допомогою міжнародних договорів, оподаткування доходів контрольованих іноземних компаній, обмін інформацією та багато інших. Це доволі нові напрями, які вимагають специфічних знань та навичок, тому у Департаменті трансфертного ціноутворення сформовані відповідні підрозділи.

Україна повною мірою залучена до загальносвітових процесів протидії розмиванню оподаткованої бази та виведенню прибутків з-під оподаткування і продовжує працювати над удосконаленням національної системи трансфертного ціноутворення. Громадяни та бізнес сумлінною сплатою податків до бюджету й далі фінансово підтримують обороноздатність і стійкість України [1].

Література:

1. <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyennoho-14>